

Vefatının 85. yılı Münasebetiyle (27.12.2021)

Milli Mücadele'de BURDUR MEBUS'U MEHMET AKİF

Dr. Yusuf EKİNCİ

TOBB-Türkiye Eğitim Meclis Başkanı /
MEB (E) Talim Terbiye Kurulu Başkanı

Adını unutamadığımız, unutmak istemediğimiz şair Mehmet Akif milletimizin bağımsızlık savaşını gönlünden mısralara akıtmış, "Milli Marşı'mızın her satırını hissederek, okuyarak, yaşayarak yazmıştır. Yüreklerimize bayrak olan dizeleri unutmak mümkün değildir.

Peki sizce Akif sadece İstiklal Marşı şairi midir? Hayır Akif sadece bizim yüreğimizin sesi olan gönül adamı değil, aynı zamanda bir ilim adamı, halkın yanında olan bir kuvvacı, Büyük Millet Meclisinde Burdur Mebusu, dergilerde yazar, şair, araştırmacı, camilerde Türk Milletinin haklı davasını anlatan vaiz, hatip, güreşçi daha nicesi...

Akif'i size anlatmak istesek yüzlerce kitap yazılır ki yazıldı, hala yazılıyor.

Ama bu yazımızda Akif'in Burdur ile olan yolculuğuna yer vermek istiyoruz. Mehmet Akif'in nasıl Burdur Mebusu olduğunu ve Millî Mücadeledeki hizmetlerine temas etmek istiyoruz.

KURTULUŞ SAVAŞI'NDA BURDUR

Birinci Dünya Harbi sırasında İtalya ile İtilaf devletleri (İngiltere, Fransa ve Rusya) arasında imzalanan Londra ve St. Jean de Mourenne gizli antlaşmalarıyla İtalya, Anadolu üzerindeki istilacı emellerini açık bir şekilde ortaya koymuştur. Birinci Dünya Harbinin sonunda Osmanlı Devleti ile İtilaf Devletleri arasında imzalanan Mondros ateşkes antlaşmasından sonra İtalya, Anadolu üzerindeki emellerini uygulamaya koyacak ve Güneybatı Anadolu'da işgallere başlayacaktır. İtalyanlar ilk önce 28 Mart 1919 günü Antalya'yı işgal etmişlerdir. Antalya'nın işgalinden 8-10 gün sonra Antalya işgal komutanı Camo Alexandro ile siyasi memur Marki Fantı ve tercümanları Burdur'a keşif gezisine çıktılar. Siyasi teşebbüslerde bulundular.

Burdur halkı İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesine tepki göstermişler, galeyanda olan halkın isteğine de uyularak Dördüncü Kolordu Ahz-ı Asker Heyeti Reisi Erkan-ı Harb Miralayı İsmail Hakkı Bey, diğer ileri gelenlerle birlikte, Burdur'da İzmir'in işgalini protesto etmek amacıyla bir miting yapılmasını kararlaştırmıştır. Ancak Burdur'daki İngiliz mümessilinin telkinleriyle Burdur Mutasarrıfı halkın toplanmasına bile izin vermemiştir. Burdur Mutasarrıfı Vasfi Bey'in bu tutumuna rağmen Burdur halkı işgallere karşı tepki göstermekte gecikmemiştir. Bilhassa, Burdur'da işgallere karşı tepkilerin oluşmasında eşraftan Hacı Ahmet Efendi ile birlikte kardeşi Müftü Halil Efendi'nin de fevkalade hizmetleri olmuştur. Burdur'un İtalyanlar tarafından işgal edilmesine karşı tepki gösterilmiştir. Dördüncü Kolordu Ahz-ı Asker Heyeti Reisi Erkan-ı Harb Miralayı İsmail Hakkı Bey'in gayretleriyle, tebliğ heyetleri kurulmuş ve bunlar vasıtasıyla işgalleri protesto yoluna gidilmiştir. Burdur'da işgale karşı gösterilen tepkiler, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurulduktan sonra daha sistemli bir şekilde devam etmiştir.

Konya Valisi Cemal Bey ve Burdur Mutasarrıfı, Burdur'da bir Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin kurulmasını önlemeye çalışmışlarsa da, Burdurluların azimli gayretleri sonucu 19 Ağustos 1919 tarihinde Burdur'da Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurulmuş, başkanlığını da Hacı Hüsnü Beyzade Mahmut Bey yapmaya başlamıştır. Böylece Burdur, daha sistemli bir şekilde Millî Mücadele içinde yerini almaya başlamıştır. Ancak Burdur Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Sivas Kongresine delege gönderilmesi hususunda gayret göstermesine rağmen Burdur Mutasarrıfı'nın engellenmeleri yüzünden, Burdur'dan Sivas Kongresine delege gönderilememiştir.

Burdur Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Fransızların ve Ermenilerin Maraş'ta Türklere yaptıkları mezalimi 6 Şubat 1920 tarihinde yaptığı mitingle kınamıştır. Burdur Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, T.B.M.M'nin açılmasında da üzerine düşen vazifeyi yapmış ve Burdur'dan 3 Nisan 1336 (1920) tarihinde 5 mebus seçilmiştir. Bu mebuslar Dördüncü Kolordu Ahz-ı Asker Heyeti Reisi Erkan-ı Harb Miralay İsmail Hakkı Bey (Küçük), Burdur Müftüsü Halil Hulusi Efendi (Ermiş), Çilzade Fahreddin Bey (Çiloğlu), Tefenni Kazası Kaymakamı Şevket Bey (Candener) ve Veli Bey (Saltıklıgil)'dir.

MEHMET AKİF ERSOY'UN BURDUR MEBUSU (MİLLETVEKİLİ) SEÇİLMESİ

Mehmet Akif Bey'in Ankara'ya gelişinden çok memnurluk duyan Mustafa Kemal Paşa, Burdur Ahz-ı Asker Reisi Miralay İsmail Beyfendi'nin milletvekilliğinden istifası üzerine boşalan Burdur Milletvekilliğine Mehmet Akif Bey'in seçilmesi için 29 Nisan 1920 tarihinde Konya'da bulunan 12. Kolordu Kumandanı Fahreddin Paşa'ya telgraf çekerek şu emri vermiştir.

Şifre

Ankara, 29.04.1336 (1920)

Konya'da 12'nci Kolordu Kumandanı Fahreddin Beyfendi'ye İstifasında musir bulunan Burdur livâsı Büyük Millet Meclisi azası ve Ahz-ı Asker Reisi İsmail Beyfendi'nin yerine, livây-ı mezkûr B.M. Meclisi âzâlığına Ankara'da bulunan Şâir Mehmet Akif Beyfendi'nin intihâbının ve neticenin iş'ar buyurulmasını rica ederim.

Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal

Bu emirle İstiklal Marşımızın şairi Mehmet Akif'in Burdur Mebusu olmasında en önemli adım atılmıştır. Burdur Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nce oluşturulan bir heyet, 25 Nisan 1920 tarihinde Ankara'da vefat eden Halil Hulusi Efendi, Burdur Milletvekillerinden istifa eden Çilzade Fahrettin Efendi ve Miralay İsmail Hakkı Bey'in yerine yeni Burdur Milletvekillerini seçmek için 17 Mayıs 1336 (1920) tarihinde toplanmıştır.

Gerçekleştirilen toplantı ve seçim sonrasında Mehmet Akif, ittifakla (oybirliği) ile bütün müntehib-i sani'lerin oyunu (58 oy) alarak, Burdur Mebusluğuna seçilmiştir.

Mehmet Akif, 6 Haziran 1920 tarihinde Meclis'e katılmıştır. 17 Mayıs 1920'de Burdur, 5 Haziran 1920'de Biga ve bazı kaynaklarda da tarihi belirtilen İzmit Mebusu seçilmiştir. Malum olduğu üzere ancak bir ilden milletvekili olunabileceği için T. B.M.M Başkanlığı 14 Temmuz 1920 tarihinde Mehmet Akif'e bir yazı göndererek, milletvekili seçilmiş olduğu illerden birisinin milletvekili olma tercihini yapmasını ister. Bu yazıya 17 Temmuz 1920 tarihli aşâğıdaki dilekçe ile cevap verir.

Büyük Millet Meclisi Riyaset-i Celilesine,
14.7.1336 tarih ve 270 numaralı emirname-i riyasetpenahileri cevabıdır. Evvelce Burdur Livasından intihab edilmiş ve Liva-i mezkura giderek müntehib ve müvekkilerimle temasta bulunmuş olduğum- dan Burdur Livasını âzâlığını tercihan, Biga azalığından istifamı arz ile teyid-i hürmet eylerim efen- dim.
17.7.1336/17 Temmuz 1920
B.M.M Burdur Livası Azasından Mehmet Akif

Bu dilekçe 18 Temmuz'da T. B.M.M'nin 37. içtimasının 3. celsesinde görüşülerek onaylanmış ve Mehmet Akif, Burdur Mebus'u olarak T.B.M.M'deki yerini almıştır. Bu dilekçede de açıkça görüldüğü üzere Mehmet Akif'in Burdur'u ziyaretinde edinmiş olduğu intiba; kendisine gösterilen alaka ve hürmetin neticesinde Burdur Mebusluğunu tercih ettiğini görüyoruz. Ayrıca Mustafa Kemal Paşa'nın daha önce de sözünü ettiğimiz Miralay İsmail Hakkı Bey'in istifasıyla boşalan Burdur Mebusluğu için 12. Kolordu Komutanı Fahreddin Paşa'ya vermiş olduğu emrin de tesirinin olduğu muhakkaktır. Damadı Ömer Rıza Doğrul'un aslen Burdurlu olması Mehmet Akif'in Burdur'u tercih etme sebepleri arasındadır.

MEHMET AKİF'İN BURDUR'U ZİYARETİ

30 Nisan Cuma günü Hacı Bayram Veli Camii'nde vaaz eden Mehmet Akif, halkı irşat ve Millî Mücadele'yi desteklemelerini sağlamak üzere Eskişehir, Afyon, Sandıklı, Dinar, Burdur ve Antalya'ya gönderilmiş ve buralarda vaazlar vermiştir. Böylece Ankara'ya karşı şüphe ve tereddütleri izale ediyor, halkı İtilaf Devletlerine karşı cihat edildiğine inandırıyordu. Mehmet Akif'in Burdur'a

hangi tarihte geldiği kesin olarak bilinmemektedir. Ancak oğlu Mehmet Emin, Ankara'da 15-20 gün kaldıklarını, ardından Burdurluların daveti üzerine güneye doğru hareket ettiklerini hatıralarında dile getiriyor. Bu bilgiye göre Mayıs ayının ortalarında Mehmet Akif'in Burdur'a geldiğini söyleyebiliriz. Sonuç olarak kesin tarihi belli olmamakla beraber, 1920 yılının Mayıs ayının ortalarında Mehmet Akif Bey Burdur'a gelmiştir. Mehmet Akif, Burdur'a gelirken yanında oğlu Mehmet Emin ve Antalya Milletvekili Süleyman Efendi eşiyile birlikte bulunuyordu. Muhtemelen 17 Mayıs 1920 tarihinde ikinci kez yapılan seçimler esnasında Mehmet Akif Burdur'dadır. Kendisi Burdur'da iken Burdur Mebusu seçilmiştir. Burdur'da yaklaşık bir hafta kaldıklarını belirten oğlu Mehmet Emin, Burdur'da yaşadıklarını hatıralarında şu şekilde dile getiriyor.

"Burdur'a pederi davet ediyorlardı. Ankara'da on beş yirmi gün kadar kaldıktan sonra cenuba doğru hareket ettik. Seyahatimiz yaylı bir araba ile başladı. Bu seferimizde bize Antalya Mebusu Süleyman Efendi, refikası ile birlikte iştirak ediyordu. Günlerce muayyen mevkilerde mola vererek yol aldık. Burdur'a vasil olduğumuz zaman bu uzun araba yolculuğu hepimizi iyice yormuştu. Lâkin orada gördüğümüz iyi kabul bize bütün acıları unutturdu. Mehmet Akif'i Burdur eşrafi aralarında taksim edemiyorlardı. Her akşam bir yerde ağırlanıyor, şerefimize ziyafetler, hususi toplantılar tertip ediliyordu.

Babamı ilk defa Burdur'da hükümet konağında üç dört yüz kişiyi müteceviz cemaate karşı hitap eder- kengördüm. Fazla bağırıldığı zaman sertleşen gübr

sesi ile konuşuyor, çok heyecanlı olduğu bütün hareketlerinden belli oluyordu. İzmir havalisinden sızan kara haberleri, vatandaşlarımıza yapılan işkence ve hareketleri, müevves çizmeler altında çiğnenen tarihi ve ilahi mabetlerimizi öyle yanık bir dille ifade ediyor, bu fecayün yürekler acısı avakibini öyle bir acı dille tarif ediyordu ki, bende dinleyiciler arasında sıkışmıştım.

O muazzam kalabalık derin bir sükûta dalmıştı. Lâkin bu böyle sessizlik, öyle bir hava idi ki, kasırgalar koparacak ruhların kellesini koltuğuna almaya niyet eden başların son kat'ı kararlarından doğuyordu... Bir de şurada burada hissiyatına malik olmayarak hıçkırıklarını tutamayan vatansesverlerin iniltileri duyuluyordu.

Burdur'da bir hafta kadar kaldık. Babama çok fazla iltifat ettiler. Öğle ve Akşam yemeklerini başka yerlerde davetli olarak yiyorduk. Safahat şairi boğazlı bir insan değildi. Bünyesine nispeten az yerd. Lâkin güzel yemekleri intihâb etmekte bilhassa sanatkârane yapılmış hamur tatlılarını seçmekte zevk-i selim sahibi idi. Burdur'da eşraftan bazı kimselerin sofralarında yediğimiz armudi şekilde yapılmış bit tatlı çok hoşuna gitti. Hane sahibinden bunun ismini öğrenmeye kalktı."

Bu hatıralarda da belirtildiği gibi, Burdur'da yaklaşık bir hafta kalan Mehmet Akif, halkın Millî Mücadele'ye destek vermeleri için konuşmalar yapmış vaaz-ü nasihatler etmiştir. İlk konuşmasını hükümet konağında yapan Mehmet Akif'in bundan sonraki konuşmalarını Ulu Cami'deki vaaz-ı nasihat ederek yapması muhtemeldir.

İNGİLİZ CASUSU MUSTAFA SAGİR'İN YAKALANMASINDA BURDUR MEBUSU MEHMET ÂKİF'İN ROLÜ

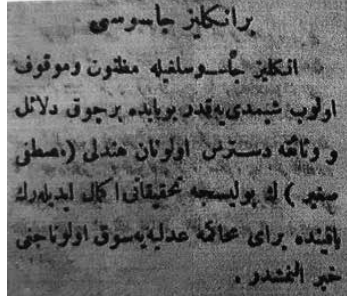
Mehmet Âkif, oğlu Emin Ersoy'a göre İngiliz casusu Mustafa Sağır'ın yakalatılması ile de Millî Mücadele'ye önemli bir katkı sağlamıştır. İngiliz İstihbarat Servisi'nin ajanı olarak 1920 yılının Mayıs ayında, Hindistan Halifelik Akımı'nın temsilcisi rolüne bürünerek Ankara'ya gelen Mustafa Sağır, Millî Mücadele taraftarı görünerek, TBMM Hükümeti ile yakınlık kurmuştur. TBMM Hükümeti'nde Ankara da Hint Müslümanları'nın temsilcisi olduğu düşüncesiyle Mustafa Sağır'e yakınlık göstermiş. Karakol Cemiyeti'nin eylemlerine katılan Mustafa Sağır şüphe uyandırmaması için İngilizler tarafından 17 gün süre ile tutuklanmıştır. Muhtemelen 28 Kasım 1920 akşamı İnebolu'dan Kastamonu'ya gelen Mustafa Sağır iki gün burada kaldıktan sonra 2 Aralık 1920 günü Ankara'ya hareket etmiştir. Ankara'da Mustafa Kemal tarafından kabul edilen Mustafa Sağır'e mecliste bir konuşma yaptırılmıştır. Mustafa Kemal'e suikast düzenlemeye yeltenen Mustafa Sağır, İngiliz ajanı olduğu anlaşılınca hemen tutuklanmış, serbest bırakılması konusunda İngiliz Yüksek Komiseri Sir Horace Rumbold'un yaptığı tüm başvurulara karşın, İstiklal Mahkemesi kararı ile idam cezasına çarptırılmıştır. Yapılan tahkikat ve sorgulamalar sonrasında suçunu kabul eden Mustafa Sağır *"Miralay Lawrens, Osmanlı Devleti'ni altınlarla yıkmıştı. İngilizler beni de tabanca ile Millî Hükümeti ortadan kaldırmakla görevlendirdiler. Maksadım Mustafa Kemal Paşa'yı vurmaktı. Bunların sonucunda Türklerin İstiklal Savaşı duracak, Millî Hükümet yıkılacaktı. Fakat muvaffak olamadım. Suç kimsenin değil, benimdi."* demiştir. Emin Ersoy, babası Mehmet Akif Bey'in Mustafa

Mehmet Akif milletimizin yetiştirdiği en büyük şairlerden biridir. Onun şiirleri yaşadığı dönem itibarıyla milletimizin çile, ıstırap ve mağduriyetlerini bariz bir şekilde yansıtmaktadır. Mehmet Akif ne söylemişse yaşamışta söylemiştir. İnanmadığı hiçbir şeyi dile getirmemiş ve inandıklarından da taviz vermemiştir.

Sagir'in İngiliz casusu olduğunun tespit edilmesindeki rolünü şöyle anlatmaktadır:

"Babam ile İnebolu yolcularımızı sabırsızlıkla bekliyorduk. Dört gün evvel İnebolu açıklarında görülmesi lazım gelen Bahr-ı Cedid'ten hiçbir haber yoktu. Sahillerde şarapnel gibi patlayan dalgalara bakarken, annemin ve kardeşlerimin sağ salim karaya çıkmalarına dualar ediyor, heyecanlanıyordum. Nihayet beşinci gün akşamı üzeri Bahr-ı Cedid muazzam dalgaların arasında, İnebolu'yu acı acı düdükle çalarak selamlıyordu..."

Hintli Mustafa Sagir karaya çıkarıldı. Bu zat İslâm Hindistan ile kurtuluş mücadelesi yapan Türkiye'nin münasebetlerini tanzim etmek için İslâm alemi adına Ankara Hükümetine elçi olarak gönderiliyordu. Aradan

Bir İngiliz Casusu
İngiliz casusluğuyla maznun ve mevküfolub
şimdiye kadar bu bâbda birçok delâil
ve
vesâikadestres olunan Hindli Mustafa
Sagir'in polis cetahkâtüikmâl edilerek yakında
berâyı muhâkeme-i adliyyeye sevk olunacağı haber
alınmıştır.

üç dört ay geçtikten sonra aynı adamı Ankara'da Büyük Millet Meclisi karşısındaki meydanlıkta asılmış cesedini gördüm... Sözü sıra gelmişken, Mustafa Sagir'den biraz bahsetmek isterim. Çünkü İstiklâl Marşı şairinin, bu hain İngiliz casusunun iç yüzünü keşfetmekte çok büyük rolü olmuştur. Rol değil, Mustafa Sagir'i suçüstü babam yakalamış, Atatürk'ün doğrudan doğruya hayatı ile alakadar olan teşkilatlı bir suikaste mani olabilmiştir. Bittabi Mustafa Sagir kendisine Hindistan'ın Ankara Hükümeti'ni alkışlayan bir ferdi, alem-i İslâm'ın bir azası, bir sefir süsü veriyordu. Babam da eskiden beri Türkiye'de İslam birliği tesisinde çalışan bir fikir adamı olarak çalıştığı için, Mustafa Sagir ile samimiyet kurmuş evimize davet etmişti. Bu arkadaşlıktan kendi hesabına faydalanmayı düşünen Hintli casus, yeni yeni düzelmekte olan haberleşme işlerine babamın adresiyle mektuplaşmayı daha uygun görmüş, Mehmet Âkif vasıtasıyla haberleşmeye başlamıştı. Lakin Mustafa Sagir namına Hindistan'dan, İstanbul'dan, hatta Mısır'dan babamın adresine o kadar çok mektup geliyordu ki, peder şüphelenmeye başladı. Hiç unutmam, İstanbul'dan Mustafa Sagir'e gelen büyük bir zarfın ucu kazara yırtıldı. Zarfın muntazam katlanmış sayfelerce muhteviyatı gözüküyordu.

İkimizin de nazar-ı dikkarini çeken şey, zarfın yazısız olması idi. Babam artık dayanamadı.

Zarfı yırtarak açtı. Satırsız büyük kağıtlar bomboştur. Yalnız bu kağıtları kaplayan bir tabakada dört satırlık bir yazı vardı. İstanbul'da havaların yağmurlu gittiğinden bahsediyor Mustafa Sagir'e muvaffakiyetler temenni ediyordu. Daha sonra diğer sayfalar incelendi. Bu gibi hallerde kullanılan kimyevi mürekkeple yazıldığı anlaşıldı. Mustafa Sagir, masum olmayıp, büyük bir hain olmasının cezasını hayat ile ödedi, darağacında can verdi.

Mehmet Âkif'in dikkati sayesinde Millî Mücadele hareketinin geleceğini önemli ölçüde etkileyecek olan bir casus yakalanmış ve idam edilmiştir. Mustafa Kemal 7 Nisan 1921'de Mustafa Sagir'le ilgili olarak İngilizleri kınayan bir bildiri yayınlamıştır.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ ESNASINDA BURDUR MEBUSU MEHMET ÂKİF BEY

Eskişehir, Kütahya, Afyon gibi büyük stratejik öneme sahip şehirlerimizin 10-24 Temmuz 1921 tarihleri arasında yapılan Kütahya- Eskişehir savaşlarında yaşanan mağlubiyet sonucunda Yunanlıların eline geçmesi, Yunanlıların Polatlı'ya doğru ilerlemeleri büyük bir hayal kırıklığına

sebepler oldu. TBMM'nin 23 Temmuz 1337/1921 tarihli elli dördüncü birleşiminin 1, 2, ve 3. oturumlarındaki "Yunan Taarruzu Üzerine **Vaziyet-i Harbiye Hakkında Müzakerât ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Kayseri'ye Nakli**" görüşmeleri ve 30 Temmuz 1337/1921 tarihli elli yedinci birleşimin ikinci oturumundaki "Hey'et-i Vekile Reisi Revzi Paşa'nın; Eskişehir'in Sükûnundan Sonra Cepheye Yaptığı Ziyaret Hakkında Beyanâtı ve Meclis'in Kayseri'ye Nakli" görüşmeleri tartışmalarına neden oldu. Bu oturumlar gizli yapılmıştır.

Meclisin Kayseri'ye taşınmasına karşı çıkan Mehmet Akif, ailesini Kayseri'ye gönderdi. Oğlu Emin'i "Benim öldüğüm yerde, oğlum da ölsün" diyerek Kayseri'ye göndermedi. Eşref Edib'e de "Sen klişeyi al, Kayseri'ye git. Sebilürreşad'ı orada çıkar. Aramızdaki Müslümanlar ise, ümitsizliğe düşmesinler. Sakarya İnşallah düşmana mezar olacak" dedi.

Yunanlıların beklenen taarruzu 23 Ağustos 1921 tarihinde başladı. Türk Milleti için bir ölüm kalım savaşı olan Sakarya Meydan Muharebesi hakkında Burdur Mebusu Mehmet Akif'in yakın arkadaşlarından Hasan Basri Bey'in "Âkifnâme" isimli eserindeki bir hatırası şu şekildedir: "**İstiklal muharebelerinin devam ettiği sırada Âkif'i görmeli idiniz. O kafesleri yırtan arslanlar gibi kükrüyordu. Düşman Ankara'ya yaklaştığı sırada Âkif hiç istifini bozmadı, onun kuvve-i maneviyesi zerre kadar sarsılmadı; etrafındakilere hep ümidi, hep iman, hep cesaret telkin etti. Sanki o kocaman bir dağ idi.**"

Birlik ve beraberlik içinde olduğu, yeis ve ümitsizliğe düşülmediği müddetçe girilen mücadelelerden başarıyla çıkılacağını aksi taktirde düşmanın bize hayat hakkı tanımayacağını sürekli dile getiren Mehmet Akif'in zaferin mutlaka kazanı-

lacağına olan inancı en zor anlarda bile hiç sarsılmamıştır. Kazanılan Sakarya Zaferi Mehmet Âkif'in bu inancını pekiştirmiştir.

Cehennem olsa gelen, göğsümüzde döndürürüz. Bu yol ki Hak yoludur, dönme bilmeyiz, yürürüz; Düşer mi tek taşı sandın harîm-i namusun, Meğer ki harbe giden son nefer şehid olsun.

Şu karşımızdaki mahşer kudursa, çıldırır,

Mehmet Akif milletimizin yetiştirdiği en büyük şairlerden biridir. Onun şiirleri yaşadığı dönem itibarıyla milletimizin çile, ıstırap ve mağduriyetlerini bariz bir şekilde yansıtmaktadır. Mehmet Akif ne söylemişse yaşamışta söylemiştir. İnanmadığı hiçbir şeyi dile getirmemiş ve inandıklarından da taviz vermemiştir.

Hayatı yokluk ve mağduriyet içinde geçmesine rağmen hiçbir şiirinde kendi mağduriyetlerinden bahsetmemiştir. Onun derdi millettir. Akif kendinden ziyade milletin mutluluğunu kendine dert edinmiştir. Şiirlerini millete hizmet için bir vasıta olarak kullanmıştır.

Akif aile kurumunu maddi ve manevi hayatın en saadetli yuvası olarak görmektedir. Onun için mücadele verdiği davası ne ise, aile de onun vazgeçilmez bir parçasıdır. Çünkü aile bir milletin küçük bir numunesidir. Toplumun dinamizmi, huzuru ve geleceği ailenin varlığına ve sağlamlığına bağlıdır.

Akif, aileyi varlığımızın ve geleceğimizin teminatı olarak görmektedir. Onun yıkılması demek, her sahada mahvolmamız demektir. Çünkü ailenin bozulması bizi telafi edilmesi mümkün olmayan yıkımlara sürükleyecektir.

Ankara'da, Konya'da, Eskişehir'de, Afyon'da, Sandıklı'da, Dinar'da, Balıkesir'de, Antalya'da, Burdur'da,

Akif, aileyi varlığımızın ve geleceğimizin teminatı olarak görmektedir. Onun yıkılması demek, her sahada mahvolmamız demektir.

Çankırı'da, Kastamonu'da ve yurdun pek çok yerinde vaazlar vererek halkı aydınlatmış ve milli mücadelenin haklılığına inanmalarına yardımcı olmuştur. Kendisi inandığı için inandırmıştır. Çünkü inanmazsanız, inandıramazsınız.

Millî mücadeleye inandığı için girmiştir. Mustafa Kemal'e güveni tamdır.

Sakarya muharebesi sırasında eşref edip şöyle der, "Düşmanın Ankara'yı tehdit etmeye başlaması üzerine Ankara'dan göç etme tartışmaları başlar. Mehmet Akif o sırada şöyle der, telaşa mahal görmüyorum. Evvel Allah ona (Mustafa Kemal'e) onun askerliğine güveniyorum. Ordumuz inşallah galebe çalacak (üstün gelecek) buna imanım var."

Büyük taarruz zaferle sonuçlandıktan sonra,

"Doğacaktır sana vaad ettiğin günler hakkın" diyordunuz. Bir kehanet

Hayatı yokluk ve mağduriyet içinde geçmesine rağmen hiçbir şiirinde kendi mağduriyetlerinden bahsetmemiştir. Onun derdi millettir.

miydi diye sorarlar. “Başımızdaki adamı (Mustafa Kemal’i) kim görsel zafere inanırdı” der.

Mehmet Akif inanç ve dava adamıydı. İnandığı için milliyetçi idi. Hareket noktası inancıydı. İslamiyet’ti.

İslam şairiydi. Türk milletinin dertleriyle ilgileniyor. Şiirlerinde, yazılarında, vaazlarında Türk milletinin sosyal sıkıntılarını, problemlerini ve çözüm yollarını dile getiriyordu.

Gençlere öğüt veriyor. Memleketin kalkınması için neler yapılması gerektiğini anlatıyordu. Zulmü, zalimliği, ahlaksızlığı, tembelliği, ikiyezlülüğü hiç sevmiyordu.

İstiklal Marşı milletimizin hislerini, duygularını, duruşunu, iman ve inancını dünyaya haykıran sesin adıdır.

Yazarı Burdur Mebusu Mehmet Akif, sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisi ve onun asli unsuru olan Türk Milletidir.

Devlet vatandaşın huzur ve mutluluğu için vardır. Düzeni sağlamak, iç ve dış güvenliği temin etmek, vatani ve vatandaşın korumak, adaletle hükmetmek ve vatandaşın ekono-

mik refahını sağlamak devletin temel görevlerindedir.

Burdur Mebusu Mehmet Akif tarafından yazılan şiir Antalya Milletvekili Hamdullah Suphi Bey tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi genel kurulunda okunmuş ve oylama ertesi gün yapılmıştır. Böylece oldu-bit-ti’ye getirildiği yönünde çıkabilecek söylentilerinin önüne geçilmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin mutlak ve kesin iradesini objektif olarak ortaya konulması sağlanmıştır.

Akif Burdur Mebusu olmadan önce de olduktan sonra da daima devlet için çalışmıştır. Onun milletine olan güvenini, bağımsızlığa olan aşkı Atatürk ile aynı yolda; milletin kalbiyle, inancıyla, duasıyla ve onlarla yan yana yürümesini sağlamış. Bizlere emanet ettikleri bağımsızlıkla, güvenle, şerefle ve bayrakla yarınlar daha da sarılmamızı ve her daim umutvar olmamızı sağlamıştır.

Bir cesaret abidesi olan Akif’in bir hatırası ile yazımı tamamlamak istiyorum.

“Düşman askerleri yurdun içine girmiş hatta Ankara’nın Polatlı ilçesine kadar ilerlemişti. Polatlı’dan top sesleri geliyordu. Bu haber B.M.M’dekileri mebusları tedirgin ediyordu. Bu tehlikeli durum sebebiyle de meclisin Kayseri’ye taşınmasını fikri konuşuluyordu.

Oysa ki Burdur mebusu Akif;

“Evet meclis kesinlikle taşınmalı ama Kayseri’ye değil, Polatlı’ya” demiştir.

Alevlerin üzerine atılan, yanan kalbi gibi vücudunu da bu sevgi için yakmak istiyordu adeta... İşte Burdur Mebusu, İstiklal Marşımızın yazarı, Milli şairimiz Mehmet Akif,

Akif’in Sözcülerinden Örnekler;

- Tarih-i tekerrür diye tarif ediyorlar. Hiç ibret alınsaydı tekerrür mü ederdi?
- Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmazın.
- Allah korkusu olmayan gönülde Allah sevgisi yaşamaz.
- Fazilet hissi insanlarda Allah korkusundandır.
- Muallimim diyen olmak gerekir imanlı, Edepli, sonra liyakatlı sonra vicdanlı
- Sahipsiz olan vatanın batması haktır,
Sen sahip olursan bu vatan batmayacaktır.
- Yumuşak huylu isem kim demiş uysal koyunum, Kesilir belki ama çekmeye gelmez boyunum.
- Zulmü alkışlayama, zalimi sevmem Gelenin keyfi için, geçmiş asla sövemem
- Memleketten ümidi kesmek istemiyorsanız, büyük adamları yakından tanımayınız.
- Eğitim, Eğitim! Bizim için başka çare yok; eğer yaşamak istersek her şeyden evvel eğitime sarılmamız. Dünya da eğitimle, din de eğitimle, ahiret de eğitimle.
- İnmemiştir hele Kur’an bunu hakkıyla bilin,
Ne mezarlıkta okunmak ne de fal baktırmak için.
- Kenar-ı Dicle’de bir kurt aşırsa bir koyunu Gelir de adl-i ilahi sorar Ömer’den onu.
- Kim kazanmazsa bu dünyada bir ekmek parası Dostunun yüz karesi, düşmanın maskarası.
- Adamın biri Akif’e yaklaşarak sorar, Affedersiniz sizin için baytar diyorlar. Akif hiç istifini bozmadan cevap verir; Evet. Yoksa bir yeriniz mi ağrıyordu?

Akif Burdur Mebusu olmadan önce de olduktan sonra da daima devlet için çalışmıştır. Onun milletine olan güvenini, bağımsızlığa olan aşkı Atatürk ile aynı yolda; milletin kalbiyle, inancıyla, duasıyla ve onlarla yan yana yürümesini sağlamış.